

© Видавець Інститут кібернетики імені В.М. Глушкова НАН України, 24.03.2026
Це – препринт відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND 4.0
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.uk>

Автор підтверджує, що даний препринт відповідає всім вимогам Договору приєднання
https://arxiv.nas.gov.ua/public/accession_agreement.html

Відкрита наука як питання нових компетенцій для наукових періодичних видань

Радченко Анна¹ [<https://orcid.org/0000-0002-0276-6398>], Діденко Юлія^{2,1} [<https://orcid.org/0000-0002-1198-6157>],
Гавриш Андрій¹ [<https://orcid.org/0000-0001-6474-6803>], Жук Олександр¹ [<https://orcid.org/0000-0001-9631-3906>],

¹ Видавничий дім «Академперіодика» НАН України, вул. Терещенківська, 4, Київ, 01024, Україна

² Президія Національної академії наук України, вул. Володимирська, 54, Київ, 01601, Україна,

Gavrysh@nas.gov.ua

Анотація. У препринті викладено обґрунтування теоретико-методологічних засад і практичних орієнтирів формування трансформаційної моделі наукової періодики НАН України в умовах інтеграції до концепції відкритої науки. Представлені інфраструктурні рішення, організаційні механізми та виділені нові редакційні компетенції, необхідні для забезпечення сталого розвитку академічних журналів, підвищення їх міжнародної видимості та конкурентоспроможності.

Ключові слова: наукове періодичне видання, відкрита наука, компетенція, редакція, модель відкритого доступу, цифровий ідентифікатор, оцінювання наукової діяльності.

Вступ

Стрімкий розвиток цифрових технологій, глобалізація наукової комунікації та посилення вимог до прозорості й відтворюваності досліджень зумовили глибокі трансформації у сфері наукової періодики. На початку ХХІ століття традиційна модель академічного видавництва, заснована на передплатному доступі, закритих рецензійних практиках та обмеженій інтеграції з цифровими інфраструктурами, повільно поступається місцем новій парадигмі — концепції відкритої науки. У цьому контексті особливої актуальності набуває переосмислення ролі та функцій наукових журналів як ключових інституцій системи наукової комунікації.

Концепція відкритої науки (Open Science), перебуваючи у фазі стрімкого розвитку, відповідно до стратегічних документів Європейської комісії та ініціатив UNESCO, передбачає відкритий доступ до публікацій і дослідницьких даних, прозорі процедури рецензування, широке використання цифрових ідентифікаторів, інтеперабельність інформаційних систем та залучення суспільства до процесів продукування знань та наукових здобутків [1—4]. Відповідно, наукова періодика перестає бути лише каналом

поширення результатів досліджень та, відповідно, трансформується у багатофункціональну платформу, інтегровану з міжнародними інформаційними екосистемами.

У міжнародній та, зокрема, європейській практиці підхід до формування переліків наукових видань кардинально відрізняється від традиційної «спискової» системи, яка тривалий час панувала в пострадянському просторі (наприклад, поділ на категорії).

Замість жорстких державних реєстрів європейські країни використовують комбінацію національних інформаційних систем, міжнародних баз даних та принципів відкритої науки.

У країнах Східної Європи формування переліків наукових видань пройшло шлях від копіювання радянських зразків до створення складних бально-метричних систем. На відміну від Західної Європи, де домінує університетська автономія, тут роль держави (Міністерств освіти та науки) залишається визначальною [5].

Для України процеси інтеграції вітчизняної науки до Європейського дослідницького простору, гармонізація стандартів академічної доброчесності, забезпечення видимості та цитованості українських досліджень мають не лише наукове, а й пріоритетне значення та вимагають модернізації існуючої моделі функціонування наукових журналів. У цьому аспекті провідну роль відіграє Національна академія наук України як найбільший науковий центр держави та засновник значної кількості фахових періодичних видань.

Система наукової періодики НАН України історично формувалася в умовах друкованої комунікації, централізованого фінансування та орієнтації переважно на внутрішню академічну аудиторію [6, 7]. Проте сучасні виклики — цифровізація, конкуренція на глобальному ринку наукових публікацій, вимоги міжнародних наукометричних баз, потреба в англomовній комунікації та відкритому доступі — актуалізують необхідність комплексної трансформації цієї системи. Йдеться не лише про технічну модернізацію сайтів журналів чи впровадження електронних редакційних платформ, а про формування цілісної трансформаційної моделі, що охоплює інфраструктурний, організаційний, нормативний та компетентнісний виміри.

Інфраструктурний вимір трансформації передбачає створення та інтеграцію сучасних цифрових рішень: використання міжнародних стандартів метаданих, присвоєння цифрових ідентифікаторів (DOI, ORCID тощо), впровадження систем електронного управління редакційними процесами, забезпечення архівування та довготривалого збереження контенту [8, 9]. В умовах відкритої науки важливою стає також інтегрованість із міжнародними репозитаріями, наукометричними платформами та сервісами аналітики. Відтак науковий журнал постає як елемент ширшої інформаційної інфраструктури, що забезпечує циркуляцію знань у глобальному масштабі.

Водночас не менш значущим є організаційний аспект трансформації. Перехід до моделей відкритого доступу (зокрема, Diamond Open Access), запровадження політик відкритих даних, розроблення чітких етичних стандартів і процедур запобігання академічній недоброчесності потребують перегляду редакційної політики та управлінських практик. У цьому контексті редакція журналу виступає не лише як технічний адміністратор

публікаційного процесу, а як стратегічний суб'єкт, відповідальний за якість, прозорість та міжнародну репутацію видання [10—13].

Особливого значення набуває компетентнісний вимір трансформації. Від редакторів, членів редколегій та рецензентів вимагається новий спектр знань і навичок: розуміння принципів відкритої науки, володіння цифровими інструментами, знання міжнародних стандартів наукового публікування, навички роботи з метаданими та наукометричними показниками. Формування таких компетенцій є передумовою ефективної інтеграції періодики НАН України до глобального наукового простору [14].

Крім того, трансформація наукової періодики відбувається в умовах нормативно-правових змін, пов'язаних із реформуванням наукової сфери в Україні та імплементацією європейських підходів до оцінювання наукової діяльності [15]. Поступовий перехід від кількісних показників до якісних критеріїв оцінки досліджень, підтримка відкритого доступу на рівні державної політики та інтеграція до міжнародних програм співпраці формують нові рамкові умови для діяльності академічних видань.

Таким чином, постає потреба у концептуальному осмисленні трансформаційної моделі наукової періодики НАН України в парадигмі відкритої науки. Така модель має враховувати багаторівневий характер змін — від технічної інфраструктури до зміни професійної культури редакційних команд. Вона повинна поєднувати принципи відкритості, прозорості та інтеперабельності з урахуванням національного контексту, ресурсних обмежень та стратегічних цілей розвитку української науки.

Метою цієї статті є обґрунтування теоретико-методологічних засад і практичних орієнтирів формування трансформаційної моделі наукової періодики НАН України в умовах інтеграції до концепції відкритої науки. У фокусі дослідження — аналіз інфраструктурних рішень, організаційних механізмів та нових редакційних компетенцій, необхідних для забезпечення сталого розвитку академічних журналів, підвищення їх міжнародної видимості та конкурентоспроможності.

Для реалізації поставленої мети виокремлено пріоритетні напрямки та проблемні ділянки модернізації наукових журналів та видавничого комплексу НАН України:

- 1) актуалізація нормативних і методичних ресурсів функціонування періодичних видань та редакцій;
- 2) уніфікація системи до видавничої підготовки та матеріально-технічного забезпечення видавничої діяльності;
- 3) розвиток системи інструментів діджиталізації на всіх ланках життєвого циклу наукових публікацій і видань;
- 4) аналіз сучасного стану міжнародного досвіду наукового видавництва та адаптація його до вітчизняної практики;
- 5) розроблення та втілення заходів щодо інтеграції журналів НАН України до міжнародних наукометричних баз даних;
- 6) активний розвиток та використання елементів Інфраструктури відкритої науки НАН України;

- 7) захист та резистентність наукової інформації;
- 8) залучення коштів та отримання грантів підтримки;
- 9) маркетинг та соціалізація результатів наукових досліджень.

Узагальнення сучасних підходів до відкритої науки та специфіки функціонування періодики НАН України дозволяє стверджувати, що трансформація не може бути фрагментарною або ситуативною. Вона потребує системної стратегії, що передбачає координацію дій на рівні академії, наукових установ і окремих редакцій, формування єдиних стандартів, розвиток цифрової інфраструктури та інвестування в людський капітал.

Саме в такому комплексному вимірі слід розглядати трансформаційну модель наукової періодики як інструмент модернізації української науки та її повноцінної інтеграції до світового наукового простору.

Шлях України в контексті світових тенденцій

Перші наукові журнали з'явилися у 1665 році як відповідь на потребу вчених ділитися відкриттями та захищати пріоритет. Французький *Journal des sçavans* (січень 1665) та англійський *Philosophical Transactions of the Royal Society* (березень 1665) стали основою наукової комунікації, замінивши приватне листування на регулярні публікації [16]. Глобальна екосистема наукових комунікацій перебуває у стані фундаментальної трансформації від появи перших наукових журналів у XVII столітті. Суть цієї зміни полягає у трансформації наукових публікацій від моделі «Наука як власність науковця» до моделі «Наука як суспільне благо».

Перехід від закритих моделей до відкритої науки (Open Science) став не просто технічним оновленням, а зміною ціннісної парадигми. Так, відкрита наука визначається як інклюзивна конструкція, що поєднує практики, спрямовані на те, щоб зробити наукові знання вільно доступними та придатними для повторного використання.

Для наукових періодичних видань України цей виклик має подвійну природу. З одного боку, існує необхідність подолання «феодальної роздробленості», коли видання часто сприймається лише як внутрішній інструмент установи для звітності [17]. З іншого боку, Україна на урядовому рівні взяла курс на інтеграцію з Європейською хмарою відкритої науки (EOSC), що вимагає від редакцій професіоналізму, який виходить за межі традиційної пострадянської моделі створення наукового журналу.

Питанням створення, наповнення й забезпечення функціонування наукових періодичних видань Академія наук України приділяла вагому увагу завжди, від заснування 1918 р. Виходили наукові журнали й під час Другої світової війни, в Уфі, куди була евакуйована значна частина наукових установ [18].

Однак за радянських часів питання створення нових журналів вирішували у Москві, тож кількість їх була штучно обмежена. Відкриття кожного нового журналу треба було ретельно обґрунтувати й відкривали видання із формуванням нового наукового напрямку або створення нової наукової установи для висвітлення результатів, отриманих, насамперед, працівниками цієї установи. І це дуже важлива відмінність наукових журналів пострадянського простору від закордонних видань — визначення та обмеження авторського

кола і читацької аудиторії наперед. Цей спадок неподоланий і нині, хоч він суперечить світовим практикам.

Зі здобуттям Україною незалежності розпочався новий етап у житті журналів, а на початку 1990-х різко збільшилась їх кількість, зокрема в царині соціогуманітаристики. Це було відповіддю на суспільний запит і, попри втрату можливості централізованого видання і більшості передплатників, журнали продовжували виходити. Щоб цей процес тривав, НАН України ухвалила рішення про передання усіх журналів від одного видавця (тоді Видавництва «Наукова думка») до установ-засновників, поклавши на них відповідальність за випуск. Тобто кожний директор установи повинен був опікуватись власним журналом. І це лише сприяло «феодальній роздробленості» журналів, звуженню кола їхніх авторів і читачів.

Хибність такої практики стала зрозумілою вже на початку 2000-х. І на противагу їй в НАН України від 2002 р. працює Програма підтримки журналів НАН України. Умови її повсякчас актуалізуються, але пріоритет завжди мали журнали, які входили до двох основних наукометричних баз (Scopus і Web of Science), висвітлювали суспільно значущі соціогуманітарні питання, згодом — найкращі журнали з окупованих російськими військами територій, натепер — журнали відкритого доступу. Саме ця Програма слугувала зразком для МОН України під час проведення конкурсного відбору для надання фінансової підтримки науковим фаховим виданням України, які індексуються міжнародними наукометричними базами даних.

Виконання Програми підтримки журналів НАН України від початку було доручено Видавничому дому «Академперіодика» НАН України, який є базовою організацією Науково-видавничої ради НАН України і консультативно-методичним центром для академічних видань. Тепер до функціональних завдань ВД «Академперіодика» додалось створення й забезпечення функціонування Універсальної видавничої платформи журналів НАН України (<https://nasu-periodicals.org.ua/>), яка є складовою інфраструктури відкритої науки НАН України. Платформа повинна допомогти журналам не тільки коректно існувати у відкритому доступі, але й налагодити зв'язки з архівами препринтів і відкритих дослідницьких даних, а також репозитаріями Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського та Харвестером НАН України, які забезпечуватимуть входження цих журналів до європейських агрегаторів інформації.

Сьогодні ж, з прийняттям «Концепції реалізації європейських принципів відкритої науки в НАН України на 2024–2030 роки», виникає критичний розрив між необхідністю інтеграції у EOSC та наявним рівнем фактичних можливостей, обмеженість ресурсів та інші традиційні підходи до організації видавничої діяльності та її нормативного забезпечення.

Вибір моделі відкритого доступу для українських видань — це не лише економічне, а й стратегічне питання, яке полягає у особливостях мови контенту видань для філологічного, лінгвістичного та інших видів соціогуманітарного спрямування. Водночас, обмеженість фінансових ресурсів не дозволяє забезпечити рівень кадрових компетенцій,

технологічного забезпечення видавничого циклу на рівні сучасних вимог тощо, що своїми наслідками обмежує та уповільнює право вибору моделі.

Відкритий доступ як домінуюча модель. Відкритий доступ (Open Access, OA) трансформувався з маргінальної ініціативи у домінуючу модель наукової комунікації протягом останніх двох десятиліть, перетворившись із «Будапештської ініціативи» (2002) на основу сучасної відкритої науки, де основна роль належить державним ініціативам щодо публікацій у відкритому доступі на відкритих платформах, репозитаріях, архівах відкритих даних, базах препринтів та інших. Він передбачає надання безкоштовного доступу до наукових результатів через інтернет без правових або фінансових бар'єрів. Ініціатива міжнародного консорціуму cOAlition S спонукає до того, щоб усі результати досліджень, профінансовані державними чи благодійними фондами, публікувалися у відкритому доступі. Це стимулює активне реформування видавничих політик у Європі, Північній Америці та Азії. Як відмічено автором, українські журнали, які входять до наукометричних баз, і є журналами діамантового відкритого доступу, отримують багато статей із країн Азії та Африки, що не завжди відповідають вимогам і тематиці журналів, – багато надходить і багато відхиляється. Скорочуватимуться насамперед портфелі журналів категорії Б, до яких майже не надходять статті з країн Азії та Африки і колаборацій українських і закордонних учених [19].

Так, для наукових видань розрізняють кілька моделей відкритого доступу, порівняльна характеристика яких узагальнена у вигляді табл. 1.

Таблиця 1. Порівняльна характеристика моделей Open Access для наукового видання

Параметр порівняння	Diamond (Діамантовий)	Gold (Золотий)	Green (Зелений)	Hybrid (Гібридний)
Оплата для автора (APC)	Відсутня	Оплачується автором/грантом	Відсутня	Оплачується за окрему статтю
Доступ для читача	Безкоштовний відразу	Безкоштовний відразу	Безкоштовний (через репозитарій)	Платний (крім обраних статей)
Джерело фінансування	Установа-засновник, меценати, гранти	Авторські внески	Установа-засновник	Передплата + APC
Переваги	Повна рівність для всіх	Миттєва відкритість	Самоархівування	Вибір у рейтингових виданнях
Недоліки/ризик	Потребує сталого фінансування	Фінансовий бар'єр для автора	Періоди ембарго	Подвійна оплата (double dipping)
Світові практики	SciELO	PLOS ONE	arXiv.org	Nature Communications
Статус в Україні	Пріоритет НАН України	Поодинокі випадки	Розвивається	Поширений
Пріоритет для НАНУ	Найвищий	Середній	Допоміжний	Низький

Модель *Diamond OA* визначена як стратегічна для НАН України. Її перевага полягає у повній рівності: ні автор, ні читач не платять за поширення знань. Це ідеальна модель для фундаментальної науки, проте вона вимагає від редакції високих компетенцій у фандрайзингу та управлінні бюджетними ресурсами. Світовий досвід мережі *SciELO* показує, що саме *Diamond OA* дозволяє країнам, що розвиваються, успішно конкурувати з комерційними гігантами (Elsevier, Springer), не виснажуючи державні бюджети на виплату APC (Article Processing Charges). Водночас, автори наголошують, що *Diamond OA* є єдиним життєздатним шляхом для гуманітарних та соціополітичних наук в Україні, які часто мають описовий характер і потребують тривалої розбудови міжнародної репутації [20].

Як зазначається у матеріалах [21], більшість журналів НАН України історично дотримувалися моделі, близької до *Diamond OA*, хоча вона не була формалізована за міжнародними стандартами.

Варто наголосити, що для України ця модель є пріоритетною та оптимальною, оскільки вона нівелює фінансовий бар'єр для авторів, що особливо важливо в умовах обмеженого грантового фінансування. Однак її реалізація потребує високої компетенції редакції в управлінні інституційними ресурсами.

Технологічні компетенції: цифровізація та інтероперабельність

Цифрова трансформація охопила всі етапи видавничого циклу — від подання рукопису до його публікації та подальшого поширення. Універсальна видавнича платформа, як елемент інфраструктури відкритої науки НАН України, яка базується на базі ресурсу Open Journal Systems (OJS) дозволяє забезпечити електронне подання рукописів, інтеграцію з базами даних (ORCID, Crossref, DOAJ), автоматизовану перевірку метаданих, контроль етапів рецензування, автоматичне присвоєння DOI, експортування даних у форматах JATS XML, OAI-PMH тощо.

Відповідно до передових світових практик, редакція має забезпечити певний набір технічних параметрів, узагальнена карта яких представлена у вигляді табл. 2.

Таблиця 2. Карта технологічних навичок редакційного персоналу в умовах принципів Open Science

Рівень компетенцій	Необхідна навичка / Інструмент	Технологічний стандарт	Результат впровадження
Базовий	Робота з ідентифікаторами DOI, ORCID, ROR	Crossref, DataCite	Забезпечення цитування та зв'язку з авторами
Середній	Адміністрування платформи OJS (Open Journal Systems)	OAI-PMH протокол	Автоматизація подання та рецензування рукописів
Просунутий	Валідація та експорт метаданих у форматі JATS XML	NISO Z39.96	Машиночитаність для ШІ
Експертний	Робота з Open Data (Data Management Plans)	FAIR Data Principles	Відтворюваність науки (Публікація наборів даних та препринтів разом зі статтею)

Відкрита наука вимагає перетворення редакцій на ІТ-орієнтовані підрозділи. Традиційна роль редактора наукового журналу (виправлення помилок, верстка тощо) фактично відходить у минуле. Тому, редактор сьогодні — це частково дата-менеджер, який забезпечує інтероперабельність даних.

Варто наголосити, що невід’ємною складовою компетенцій персоналу редакції наукового журналу є використання штучного інтелекту (ШІ / AI) в автоматизованому виявленні наукової недоброчесності, фільтрації підозрілих рукописів, перевірці структури й оформлення.

Деякі платформи тестують алгоритми генерації рекомендованих рецензій та оцінювання на основі машинного навчання. Водночас, усі ці практики потребують нормативного забезпечення і мають бути чітко декларовані у політиках видавців.

Матриця компетенцій демонструє, що цифровізація — це не одноразова дія, а ступеневий процес. Головною проблемою українських видань залишається відсутність машиночитаності. Більшість журналів публікують лише PDF-файли, які є «цифровим тупиком» для агрегаторів. Нова компетенція редакції — це перехід на формат JATS XML. Якщо раніше наявність DOI вважалася досягненням, то сьогодні це лише базовий рівень. Просунутий рівень компетенцій передбачає роботу з JATS XML. Це формат, який робить статтю «живою» для алгоритмів штучного інтелекту та наукометричних баз. Редакція, що не володіє XML-версткою, фактично залишає своє видання у «цифровій ізоляції». Розширення інтерфейсів API і відкритих протоколів забезпечує взаємодію з інституційними репозитаріями, базами наукометрії та грантовими платформами.

Впровадження сучасних цифрових стандартів забезпечує автоматичну десемінацію контенту в міжнародні наукометричні бази та агрегатори. Це критично важливо для подолання «цифрової ізоляції»: без належної технологічної підготовки навіть якісні наукові результати вітчизняних журналів залишаються поза межами видимості глобальної наукової спільноти.

Для забезпечення глобальної взаємодії наукова комунікація має спиратися на стандартизовані, машиночитані метадані, які дають змогу безпомилково ідентифікувати авторів, установи, публікації, гранти тощо (табл. 3).

Ключовими елементами інтероперабельності та ідентифікаторами метаданих виступають:

- DOI (Digital Object Identifier) — постійне посилання на статтю або об’єкт;
- Crossref — система реєстрації DOI, що дозволяє зшивати метадані між публікаціями;
- ORCID (Open Researcher and Contributor ID) — унікальний ідентифікатор автора;
- ROR (Research Organization Registry) — ідентифікатор установи, пов’язаний із системами DOI та ORCID;
- OpenAIRE, DataCite — платформи, які об’єднують статті, дані, гранти та репозитарії в єдину екосистему.

Таблиця 3. Роль цифрових ідентифікаторів у забезпеченні відкритості

Ідентифікатор	Об'єкт ідентифікації	Функціональне призначення	Значення для відкритої науки	Вплив на видимість видання
DOI	Стаття, набір даних, препринт	Постійне посилання на статтю	Забезпечує незмінність посилання та зв'язність цитувань	Стабільність цитування
	Review Article	Ідентифікатор рецензії	Прозорість та відкритість	Неупередженість
ORCID	Автор (дослідник)	Ідентифікатор автора	Усуває плутанину з однофамільцями, формує цифровий профіль вченого	Усунення плутанини в афіліаціях
ROR	Установа (афіліація)	Реєстр установ	Дозволяє коректно відстежувати науковий внесок інститутів	Глобальна ідентифікація засновника
Crossmark, JATS XML	Версія документу	Машиночитаний формат даних	Повідомляє читача про виправлення або ретракцію статті	Індексація пошуковими роботами та ШІ

Редакції наукових видань, які впроваджують та розвивають використання цих ідентифікаторів, дозволяють журналам значно легше інтегруватися в міжнародні бази даних, досягати вищої видимості, автоматично індексуватися і цитуватися, спрощують процес їх рецензування та оцінювання.

Етичні стандарти та академічна добросовісність

Зі зростанням публікаційної активності постає загроза масовості академічної недобросовісності, зокрема плагіату, фальсифікацій, маніпуляцій з рецензіями.

Наукове видання має бути інструментом впливу та репутації. Це неможливо без впровадження етичних стандартів (табл. 4). Сучасний редактор повинен знати алгоритми COPE (Committee on Publication Ethics) для розслідування випадків маніпуляцій. COPE формує міжнародні рекомендації щодо прозорості політики конфлікту інтересів, авторської відповідальності, механізмів відкликання статей (retractions), поводження зі скаргами та етики рецензування.

Таблиця 4. Впровадження міжнародних стандартів етики в редакційну практику

Стандарт / Інструмент	Функція для редакції	Приклад застосування
COPE Guidelines	Вирішення етичних спорів	Алгоритм дій при плагіаті
CRedit Taxonomy	Прозорість авторства	Чітке вказання ролі кожного автора
Open Peer Review	Відкритість оцінювання	Публікація звітів рецензентів
Retraction Policy	Гігієна наукового простору	Відкликання недобросовісних статей

Трансформація від «кількісного показника» до «впливу» потребує впровадження таксономії ролей (табл. 5). Новим стандартом стає впровадження системи CRediT (Contributor Roles Taxonomy). Впровадження системи CRediT дозволяє уникнути ситуацій, коли до списку авторів включаються особи, які не брали участі в дослідженні, що підвищує довіру до видання.

Таблиця 5. Впровадження таксономії CRediT (Contributor Roles Taxonomy) в редакційну практику

Роль співавтора	Опис діяльності	Важливість для відкритої науки
Conceptualization	Формулювання ідей та цілей	Виявлення реального ідеолога роботи
Writing – Review & Editing	Підготовка тексту	Боротьба з «гостьовим авторством»
Data Curation	Управління та підтримка даних	Сприяння відкритості первинних даних, відповідність принципам FAIR
Formal Analysis	Застосування статистичних методів	Можливість перевірки результатів (Reproducibility)
Software	Розробка програмного забезпечення, кодів	Відкритий алгоритм (код) як частина наукового результату
Validation	Перевірка відтворюваності результатів	Підвищення довіри до публікації

Перехід до використання таксономії CRediT є відповіддю на кризу довіри в науці. Впровадження системи CRediT та елементів таксономії в редакційну практику дозволяє чітко розмежувати ролі авторів. Це критично для молодих вчених, чий внесок (наприклад, збір даних або написання коду) раніше міг бути нівельований у списку співавторів.

Узагальнюючи зазначене вище стає зрозумілим, що критично важливою новою компетенцією членів редакційних колегій є упровадження системи таксономії CRediT в своїй роботі. Вона дозволяє уникнути «подарункового авторства», визначаючи і диференціюючи, хто проводив експеримент, хто писав код, а хто залучав фінансування. Кожен автор за функціонування системи таксономії повинен підтвердити свою конкретну роль, що значно підвищує відповідальність та якість публікацій. Це вимагає від редакції вміння модерувати складні міжособистісні взаємини в наукових колективах, базуючись на об'єктивних критеріях.

Моніторинг стану готовності видання до інтеграції з Європейською хмарою відкритої науки.

Усі виконані під час створення Універсальної видавничої платформи НАН України роботи, з синхронною підтримкою і актуалізацією її функціоналу, допомагають перетворити наявні періодичні видання НАН України широкого галузевого спрямування на журнали відкритого доступу, які у реальному часі надаватимуть у віртуальному середовищі інформацію про результати виконаних в Академії наукових досліджень з єдиною «точкою входу» на Універсальну видавничу платформу, що буде пов'язана не тільки зі світовими агрегаторами, а й базами відкритих даних і наукових препринтів НАН України у EOSC [22].

Відповідно до «Концепції реалізації європейських принципів відкритої науки в НАН України на 2024–2030 роки» та проведений моніторинг стану готовності наукового періодичного видання до інтеграції з Європейською хмарою відкритої науки зумовив розроблення дорожньої карти, яка слугуватиме своєрідним чек-листом для самооцінки редакції (табл. 6).

Таблиця 6. Критерії відповідності видання принципам Open Science (згідно з Концепцією НАН України)

Критерій	Показник відповідності	Важливість для інтеграції	Статус (для само-перевірки)
Політика відкритого доступу	Наявність реєстрації в DOAJ	Юридична прозорість	[ ]
Ліцензування	Використання ліцензії не нижче CC BY 4.0	Відкритість для повторного використання	[ ]
Архівування	Наявність цифрового збереження (LOCKSS/CLOCKSS)	Довгострокове збереження даних	[ ]
Прозорість	Оприлюднення статистики прийняття/ відхилення статей	Залучення авторів, відповідність міжнародним вимогам	[ ]
Інтер-операбельність	Підтримка протоколу OAI-PMH для обміну даними	Обмін даними з EOSC	[ ]

За результатами проведеного аналізу даних встановлено, що самостійно кожна окрема редакція має складнощі та перепони щодо увідповіднення критеріям Відкритої науки. Саме тому компетенція редакції в умовах трансформації полягає у адаптивному інтегруванні в загальноакадемічну інфраструктуру, делегуючи технічні аспекти (OAI-PMH, цифрові архіви тощо) Універсальній видавничій платформі журналів НАН України. Цей факт вчергове підтверджує технічний та методологічний аспекти актуальності створення УВП, як невід’ємного елементу інфраструктури відкритої науки в НАН України.

Упровадження платформи є стратегічним вектором до забезпечення відкритості, безпеки, етичності та уніфікації наукової комунікації. Варто наголосити на тому, що цей важливий крок відбувся як практична реалізація переходу до відкритої науки в контексті Цільових науково-технічних проєктів НАН України «Створення й впровадження інфраструктури відкритої науки в НАН України (OPENS) на 2023—2024 роки» та «Впровадження і підтримка відкритої науки в установах НАН України (OPENS2) [23].

Зазначені проєкти лише додали системності і привели до створення комплексної інфраструктури відкритої науки в НАН України з повним охопленням необхідних нормативних, організаційних і технічних рішень. Це не лише відповідає міжнародним стандартам, але й створює надійну основу для стійкого розвитку наукової діяльності України в умовах сучасних соціально-економічних викликів.

Оцінювання наукової діяльності: від імпаکت-фактора до впливу.

Соціальна значущість науки зумовила пильну увагу до всіх факторів, від яких залежить її розвиток, зокрема до стану системи обліку результатів науково-дослідницької діяльності. В умовах цифровізації наукової комунікації та інтеграції української науки у світовий дослідницький простір питання ролі наукового фахового видання набуває особливого значення в Україні. Важливою складовою державного фінансування є оцінювання наукової діяльності. Процеси євроінтеграції спонукають Україну до більш активного використання міжнародної практики в системі оцінювання наукової діяльності. Вітчизняна система оцінювання результативності наукових досліджень, орієнтована на кількісні показники (кількість публікацій, індексація в міжнародних базах, цитованість), дедалі частіше викликає дискусії щодо її відповідності справжньому науковому впливу та якості досліджень. Державна атестація наукових установ і закладів вищої освіти відбувається відповідно до єдиної Методики оцінювання ефективності наукової (науково-технічної) діяльності наукових установ і закладів вищої освіти щодо провадження ними такої діяльності за окремими науковими напрямками під час державної атестації, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 21 жовтня 2024 року № 1485. Методика має на меті оцінити ефективність діяльності установи, виокремити її внесок у розвиток сучасної науки з урахуванням властивих їй особливостей та унікальності. Оцінювання здійснюється на основі кількох критеріїв: якість, оригінальність, ефективність, новизна, точність, відповідність, результативність, значущість для науки і практики, конкурентоспроможність, актуальність для напряму наукових досліджень і для інших сфер суспільства, соціальна значимість та ін. Оцінюванню підлягає не лише установа загалом, а й кожний її науковий підрозділ. Методики оцінювання результативності й моніторингу діяльності наукових організацій враховують різноманітні показники результативності наукової діяльності. За рахунок науково-технічного прогресу перелік можливих результатів праці вченого та видів їх визнання постійно збільшується. Останнім часом він поповнився індикатором «вплив». Ідеться про вплив на розвиток економіки, передової науки, технологій, державної політики, соціальної сфери. Кількісні показники розглядаються як один із важливих елементів процедури оцінювання, проте оцінювання за широким набором критеріїв спонукає установи приділяти особливу увагу і якості наукових результатів. Найкращим способом вимірювання та оцінювання якості досліджень є поєднання якісних та кількісних показників [24].

У світі та в Україні з кожним роком зростає кількість періодичних наукових видань. Установи НАН України здійснюють випуск майже трьохсот періодичних видань — журналів, збірників наукових праць, альманахів, часописів різної періодичності [25].

Із них 88 журналів та 26 збірників наукових праць започатковані за участі Національної академії наук України як юридичної особи. Решта видань (близько 170) — це періодичні видання академічних установ. Більшість журналів НАН України започаткована ще за радянських часів, від 1991 р. започатковано 36 видань (стрибок 1991–1995: 17 нових видань). Зміни в кількості періодичних видань відбулися переважно протягом десятиліття

1991–2001, а також 2008 р., коли задля відповідності оновленим вимогам до фахових видань деякі книжкові серії НАН України зареєструвалися як періодичні видання. Реформування наукової періодики в Україні після 2018 р., коли було запроваджено нову систему категоризації фахових видань (категорії А і Б), стало кроком до підвищення стандартів академічного видавництва. Водночас ця система зберегла ознаки кількісного підходу, адже головними критеріями залишаються індексація в міжнародних наукометричних базах (Scopus, Web of Science), наявність DOI та ORCID, а також періодичність і відкритий доступ. У результаті видання дедалі більше зосереджуються на виконанні формальних вимог, тоді як питання наукової репутації, редакційної етики, інтелектуальної якості статей і впливу на розвиток певної галузі стають другорядними. Кількісні методи оцінювання є зручними для адміністрування, але не відображають сутності наукового процесу. Цитованість чи імпакт-фактор можуть бути похідними від популярності теми, доступності публікацій або мови видання, але не гарантують наукової новизни чи соціальної значущості досліджень. У цьому контексті наукове фахове видання треба розглядати не лише як елемент наукометричної інфраструктури, а як простір наукового діалогу, який формує академічну культуру, підтримує етичні стандарти публікації та забезпечує збереження наукової спадщини [26].

Особливу роль у цьому відіграють видання НАН України, які традиційно орієнтовані на фундаментальні дослідження та мають високий авторитет у своїх галузях. Однак вони значною мірою монополізовані їхніми установами-засновниками. Це є наслідком цілеспрямованих рішень про заснування журналу при науковій установі для відображення насамперед отриманих у ній (як провідній у певній царині) наукових результатів. Цікаво, що протягом останніх років, попри необхідність друкування статей працівників із інших установ і країн, рівень монополізації лише зростає — сторонні науковці найчастіше є співавторами в статтях установи-засновника. Поки одним із кількісних критеріїв оцінки діяльності наукової установи буде кількість започаткованих нею періодичних видань, вони продукуватимуть невиправдано велику їх кількість, що буде призводити до погіршення загального рівня видань і публікацій, нівелюватиме цінність наукової праці.

За аналізом світового досвіду, відповідно до Декларації DORA (2012) та Лейденського маніфесту (2015) виникає логічне рішення у відмові від використання журнальних метрик для оцінювання окремих вчених та запровадження сучасного підходу (табл. 7).

Таблиця 7. Порівняння підходів до оцінювання наукової результативності

Критерій оцінки	Традиційний підхід (Кількісний)	Сучасний підхід (Якісний / Вплив)
Об'єкт оцінки	Журнал (квартилі Q1-Q4)	Конкретне дослідження та його внесок
Основний показник	Кількість публікацій, Impact Factor	Зміст, відкритість даних, репутація
Інструменти	Наукометричні бази (Scopus/WoS)	Open Citations/ Альтметрії (Altmetrics), DORA, CoARA
Мета/Результат	«Публікуйся або помри»	Суспільна та економічна значущість

Україна поступово інтегрує ці принципи через нову Методику оцінювання (2024), де наявність власного видання розглядається як інструмент впливу, а не просто кількісний показник. Традиційна система оцінювання за імпаکت-факторами журналів (Q1-Q4) дедалі частіше піддається справедливій критиці. Світ переходить до якісного оцінювання самого дослідження. Для українських редакцій це означає необхідність опанування навичок просування контенту через соціальні мережі, Altmetrics та медіа-платформи. Задля вирішення даної задачі, редакційна колегія наукового видання має розуміти, як зробити статтю цитованою не лише через формальні показники баз даних, а й через її реальну користь. Наявність власного видання в установі тепер має розглядатися не як «кількісний показник», а як свідчення її наукового авторитету та відкритості.

Наукове фахове видання є не лише показником результативності досліджень, а й інструментом формування наукової культури, репутації та довіри в академічному середовищі. Чинна методика оцінювання потребує удосконалення, а саме врахування публікацій у періодичних виданнях як кількісного показника, а наявності власного періодичного видання — тільки як впливу. Доцільним є ширше впровадження критеріїв, пов'язаних із науковою доброчесністю, рівнем редакційного супроводу, прозорістю процесів рецензування, а також оцінюванням впливу видання на академічну спільноту. Важливим індикатором має стати не лише імпакт-фактор, а й внесок журналу в розвиток галузевої науки, освітніх практик і міждисциплінарних зв'язків.

Виклики та стратегічні орієнтири 2030.

Відповідно до сформульованих завдань публікації, реалізація яких суголосна із новою Цільовою комплексною програмою на 2026—2030 рр. «Трансформація науково-видавничого комплексу НАН України в умовах війни і повоєнних змін у контексті впровадження європейських ініціатив відкритої науки» на 2026—2030 рр. [27]. Дана програма орієнтована на вирішення таких питань: 1) нормативно-стратегічне забезпечення трансформації, зокрема оновлення вимог до редакційної політики журналів і видавництва НАН України; 2) трансформація науково-видавничої інфраструктури — розроблення плану поступової модернізації поліграфічного обладнання та видавничої платформи, створення єдиної редакційної системи; 3) цифровізація видавничих процесів — масштабування практики використання інструментів електронних редакцій для подання, рецензування й публікації матеріалів; автоматизація робочих процесів редакцій, зокрема перевірки коректності текстових запозичень; перехід до повного цифрового виробничого циклу (від рукопису до метаданих); забезпечення подальшої інтеграції з міжнародними базами даних (Crossref, DOAJ тощо); 4) продовження моніторингових досліджень і вивчення світових новацій — дослідження кількісних та якісних змін у стані видавничої продукції НАН України; впровадження світових новацій у роботу видавничих підрозділів наукових установ; 5) підвищення якості редакційної та видавничої діяльності — впровадження світових стандартів рецензування в продовжуваних у межах програми видавничих проєктах НАН України; сприяння підвищенню рівня підготовки редакторів і рецензентів; підтримка входження періодичних і книжкових видань до наукометричних баз Scopus і Web of Science;

консультативно-методична діяльність; 6) розвиток відкритих наукових ресурсів — збільшення кількості журналів НАН України на Універсальній видавничій платформі та її інтеграція з європейськими сховищами; активніше використання елементів Інфраструктури відкритої науки та посилення їхніх зв'язків з Універсальною платформою; продовження роботи з відкриття доступу до повних текстів журнальних статей та монографій; 7) відновлення та підвищення стійкості науково-видавничого комплексу в повоєнний період — підвищення стабільності системи зберігання та резервування даних; запровадження програми підтримки журналів, які постраждали від війни; розширення співпраці видавничої платформи і відкритих архівів; збільшення присутності видань НАН України у світових наукометричних базах; 8) фінансування та підтримка науково-видавничого комплексу — пошук додаткових джерел фінансування через міжнародні фонди; забезпечення можливостей для розвитку поліграфічної бази НАН України; 9) комунікація та популяризація науки — проведення заходів з популяризації знань, інформування суспільства про видавничу продукцію Академії; розвиток мультимедійних форматів спілкування (соцмережі, наукові блоги, відеолекції тощо).

Реалізація поставлених завдань зумовлює видозміни компетенцій редакцій наукових періодичних видань на шляху увідповіднення міжнародним нормам і передовим практикам (табл. 8).

Таблиця 8. План трансформації редакційних компетенцій

Перешкода	Необхідна компетенція	Інструмент реалізації
Технологічна відсталість	XML-верстка, адміністрування OJS	Універсальна видавнича платформа
Кадровий голод	Digital Literacy фахівців редакції	Програми підвищення кваліфікації, семінари, дискусії, консультації тощо
Низька цитованість	Науковий маркетинг (Altmetrics)	Соціальні медіа, репозитарії, інфраструктура відкритої науки
Етичні ризики	Експертиза з доброчесності	Перевірка ШІ-інструментами (Similarity Check)

Окрім встановлених позицій компетенцій співробітників редакційних колегій, обов'язковими навичками є вільне володіння щонайменше англійською мовою, розвиток інструменту пошуку рецензентів через міжнародні бази даних та наукові мережі соціальних комунікацій, формування та розширення портфелів наукових видань за допомогою моніторингу світових баз і агрегаторів препринтів, наборів відкритих наукових даних тощо.

Висновки

У результаті проведеного дослідження трансформації системи наукових видань НАН України в контексті глобальних тенденцій відкритої науки можна сформулювати такі напрями:

1. Стратегічна адаптація до світових стандартів. Сучасна система наукового видавництва України перебуває на етапі глибокого переформатування. Впровадження «Концепції реалізації європейських принципів відкритої науки в НАН України на 2024—2030 роки»

є ключовим інструментом інтеграції вітчизняних журналів у глобальний інформаційний простір. Модернізація функціоналу Універсальної видавничої платформи та дотримання стандартів інтероперабельності є необхідними умовами для забезпечення сталого розвитку наукової комунікації.

2. Перехід до «діамантової моделі» відкритого доступу. Аналіз стану періодичних видань НАН України свідчить про їхню високу готовність до переходу на модель Diamond Open Access. Попри зовнішні дестимулюючі фактори, зокрема інертність міжнародних наукометричних баз щодо індексації оновлених видань, розвиток внутрішньої інфраструктури та вдосконалення нормативно-правового забезпечення створюють реальні перспективи для функціонування журналів без фінансового обтяження як для авторів, так і для читачів.
3. Реформування методології оцінювання наукових видань. Доведено, що чинна система оцінювання потребує зміщення акцентів із суто кількісних показників (імпаکت-фактор) на якісні індикатори впливу. Наукове видання має розглядатися не лише як засіб фіксації результатів, а як фундамент академічної доброчесності та довіри. Пропонується впроваджувати критерії, що базуються на прозорості рецензування, рівні редакційного супроводу та внеску журналу в розбудову міждисциплінарних зв'язків і освітніх практик.
4. Інституційна підтримка як чинник стійкості. Успішна трансформація наукових журналів безпосередньо залежить від системної відповіді урядових та академічних інституцій на виклики комерціалізації та цифрової нерівності.

Список використаних джерел

1. UNESCO, UNESCO Recommendation on Open Science, UNESCO General Conference (Paris: UNESCO, 2021), <https://doi.org/10.54677/MNMH8546>.
2. Peršić, A., & Straza, T. (2023). Open science for all: Implementing the UNESCO Recommendation on Open Science for an equitable and just transition to open science. *College & Research Libraries News*, 84(10), 377. doi:<https://doi.org/10.5860/crln.84.10.377>
3. UNESCO, “Open Science Toolkit,” <https://www.unesco.org/en/open-science/toolkit>.
4. UNESCO, “Implementation of the UNESCO Recommendation on Open Science,” last updated March 13, 2025, <https://www.unesco.org/en/open-science/implementation#open-science-working-groups>.
5. Kozak, M., Bornmann, L. & Leydesdorff, L. How have the Eastern European countries of the former Warsaw Pact developed since 1990? A bibliometric study. *Scientometrics* 102, 1101–1117 (2015). <https://doi.org/10.1007/s11192-014-1439-8>
6. Didenko Yu.V. The EU Open Access Initiative for scientific publications and the feasibility of supporting it in the NAS of Ukraine. *Science of Ukraine in the Global Information Space*. 2019. 16: 20—25. <https://doi.org/10.15407/akadem-periodyka.391.020> [Діденко Ю.В. Ініціатива Євросоюзу щодо відкритого доступу до наукових публікацій і доцільність її

- підтримки в НАН України. Наука України у світовому інформаційному просторі. 2019. Вип. 16. С. 20—25.]
7. Vakarenko O.G. Academic periodicals: the modern format. *Visn. Nac. Akad. Nauk* 2015. (4): 114—118. <https://visnyk-nanu.org.ua/ojs/index.php/v/article/view/1649> [Вакаренко О.Г. Академічні періодичні видання: сучасний формат. Вісник НАН України. 2015. No 4. С. 114—118.]
  8. Kramer, B., de Jonge, H., & Korzec, K. (2025). How journal submission and hosting systems influence the level of open metadata in Crossref. *Septentrio Conference Series*, (2). <https://doi.org/10.7557/5.8317>.
  9. Ibrahim, B., Ramzy, M. The effect of using ORCID iD on improving the visibility and retrieval of Arab University publications. *Scientometrics* 130, 7053–7082 (2025). <https://doi.org/10.1007/s11192-025-05505-w>.
  10. Ancion, Z., Borrell-Damián, L., Mounier, P., Rooryck, J., & Saenen, B. (2022). Action plan for diamond open access. DOI: 10.5281/zenodo.6282402.
  11. Armengou, C., Bargheer, M., Gingold, A., Holsinger, S., Laakso, M., Mitchell, D., Mounier, P., Pölönen, J., Rooryck, J., Ševkušić, M., Souyioultzoglou, I., & Varachkina, H. (2024). Operational diamond OA criteria for journals.
  12. Achenbach, K., Varachkina, H., Bargheer, M., Pölönen, J., Klaus, T., & Chen, Y. (2025). Diamond Discovery Hub: Where Community-Owned Research Shines. *Septentrio Conference Series*, (2). <https://doi.org/10.7557/5.8247>.
  13. Armengou, C., Bargheer, M., Gingold, A., Holsinger, S., Laakso, M., Mitchell, D., Mounier, P., Pölönen, J., Rooryck, J., Ševkušić, M., Souyioultzoglou, I., & Varachkina, H. (2024, Jul 11). Operational Diamond OA Criteria for Journals. <https://doi.org/10.5281/zenodo.12721407>, <https://doi.org/10.5281/zenodo.12721408>.
  14. Yatskiv Ya.S. Scientific periodicals of the NAS of Ukraine: on the threshold of change? *Visn. Nac. Akad. Nauk Ukr.* 2024. (2): 59—67. <https://doi.org/10.15407/visn2024.02.059>.
  15. Zagorodny A.G., Khimich O.M., Andon F.I., Dubrovina L.A., Radchenko A.I., Zhuk O. M., Didenko Yu.V., S vistunov S.Ya., Shadura V.M., Tulchinsky V.G., Gorbachuk V.M., Nikolaevskaya E.A., Kolomiyets O.V., Harahu lia S.S., Sy-monenko T.V., Zaika V.M., Novytskyi O.V., Proskudina G.Yu., Reznichenko V.A., Kapitsa Yu.M., Chernovska S.M., Shakh-bazian K.S. Implementation of European principles of open science in the National Academy of Sciences of Ukraine. *Visn. Nac. Akad. Nauk Ukr.* 2025. (1): 11—33. <https://doi.org/10.15407/visn2025.01.011>.
  16. Fyfe, A. et al. 2022. *A History of Scientific Journals: Publishing at the Royal Society, 1665–2015*. London: UCL Press. <https://doi.org/10.14324/111.9781800082328>.
  17. Радченко А. І., Гавриш А. В. Необхідні новації: тенденції розвитку наукового видання в Україні. *Бібліотека. Наука. Комунікація. Пріоритети сьогодення та перспективи : матеріали Міжнар. наук. конф. (1–3 жовт. 2025 р.) : у 2 т. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України ; відп. ред. О. М. Василенко. Київ, 2025. Т. 1. С.158—161.*

18. Історія Національної академії наук України (1941–1945) : Частина 1. Документи і матеріали / Редкол.: О.С. Онищенко (відп. ред.) та ін.– К., 2007.– 808 с.
19. Радченко А. Наукова періодика НАН України: підсумки року і тенденції / А. Радченко. *Бібліотечний вісник*. 2026. № 1. С. 5-22. URL: https://bv.nbu.gov.ua/doc/bv_2026_1_3.
20. Юлія Діденко, Андрій Гавриш. Наукове фахове видання — кількісний метод оцінки наукових досліджень чи вплив? IV Міжнародна наукова конференція «Відкрита наука та інновації в Україні 2025» (OSIU2025): матеріали Міжнар. наук. конф (22—23 жовтня 2025 року). С.40—42. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17511325>.
21. Didenko Yu.V. Scientific periodicals of the National Academy of Sciences of Ukraine: blood, sweat and tears. *Visn. Nac. Akad. Nauk Ukr.* 2024. (8): 76—85. <https://doi.org/10.15407/visn2024.08.076>.
22. Анна Радченко, Юлія Діденко, Андрій Гавриш, Олександр Жук. Розділ 7. Простір росту. Універсальна видавнича платформа. Відкрита наука: візія Національної академії наук України : кол. моногр. / А.Г. Загородній (наук. ред.) та ін.; НАН України. — Київ: Академперіодика, 2025. — с. 134—148. <https://doi.org/10.15407/akademperiodyka.555.137>.
23. Відкрита наука: візія Національної академії наук України : кол. моногр. / А.Г. Загородній (наук. ред.) та ін.; НАН України. — Київ: Академперіодика, 2025. — 202 с.
24. Кармадонова Т.М. Наукометричне та експертне оцінювання: дискусійні питання. *Наука та наукознавство*. 2022. No 2 (116). С. 65—82. https://doi.org/10.15407/sofs2022.02.065Naukoznavstvo_2022-2.indd6504.07.202220:19:37
25. Radchenko, Anna; Didenko, Yulia; Didenko, Yulia; Havrysh, Andrii, 2025, "Scientific periodicals of the National Academy of Sciences of Ukraine", <https://doi.org/10.48788/DVUA/8EXTEW>, DataverseUA, V1, UNF:6:JsSX7bCQz5D1m1FGeCuEiQ== [fileUNF].
26. Kotlyarevsky Ya.V., Radchenko A.I., Melnikov O.V., Semenyuk E.P. Strategic Priorities in Measuring the Publication and Publishing Works in Scholarly Research Activity. *Nauka Innov.* 2018. 14(5): 5—18. DOI: <https://doi.org/10.15407/scin14.05.005> [Котляревський Я.В., Радченко А.І., Мельников О.В., Семенюк Е.П. Про стратегічні пріоритети вимірювання публікаційної та видавничої активності в науковій діяльності. *Наука та інновації*. 2018. Т. 14, № 5. С. 5—18.].
27. Яцків Я.С. Про результати виконання цільової комплексної програми НАН України «Наукові основи функціонування та забезпечення умов розвитку науково-видавничого комплексу НАН України» на 2021—2025 роки (стенограма доповіді на засіданні Президії НАН України 3 грудня 2025 р.). *Вісник НАН України*. 2026. № 2. С. 50—56. <https://doi.org/10.15407/visn2026.02.050>.